

Carl Bildt: Anförande inför Folk och Försvars Rikskonferens 1998

Talare
Carl Bildt
Partiledare, Moderaterna

Datum
19 januari 1998

Plats
Sälen

Det var tre år sedan jag senast talade här i Sälen om vår säkerhetspolitik i det förändringarnas Europa som vi då så tydligt var en del av.

Jag försökte att skissera det som hade inträffat - och en del av de nya utmaningar som vi skulle komma att ställas inför.

”Om muren i Berlin var symbolen för det blockuppdelade Europa håller den nya osäkerhetens Europa dessvärre också på att få sina tragiska symboler. Det förstörda Vukovar, det belägrade Sarajevo och det sönderskjutna Groznyj håller på att bli symbolerna för ett Europa där vi möter nya utmaningar och står inför nya uppgifter - utan att ännu ha funnit formerna för att fullt ut kunna hantera dem.”

Och jag sade att det i denna i grunden förändrade situation fanns två möjliga framtidsvägar i Europa.

Den ena skulle innebära att de olika nationerna återgår till mönster som utvecklats under lång historisk tid, och att utrikes- och säkerhetspolitiken gradvis skulle komma att renationaliseras efter det gångna halvseklens bindningar och begränsningar.

Och den andra skulle innebära att utrikes- och säkerhetspolitiken i stället gradvis avnationaliserades i ett nytt och avgörande försök att bygga en fungerande europeisk samarbets- och säkerhetsordning.

Mitt val var tydligt. Såväl för oss som nation som för Europa i dess helhet ansåg jag det viktigt att vi strävade efter att alla - och då också vi själva - skulle slå in på den senare vägen.

Då kunde jag inte ens ana att jag själv skulle få komma att ägna två intensiva år åt mycket handgripligt arbete med de nya säkerhetspolitiska realiteterna i den nya osäkerhetens Europa. År som gjorde mig än mer övertygad om riktigheten i det jag hade sagt.

Den säkerhetsordning som rådde under närmare ett halvt sekel i Europa hade formats kring konfrontationen i det delade Berlin. Här möttes - mitt i hjärtat av Europa - den framskjutna sovjetiska maktens ambitioner och det västliga över Atlanten förankrade försvarssystem som genom avskräckning och avspänning sökte att möta det hot som det sovjetiska imperiet utan någon som helst tvekan var.

Då fanns det egentligen bara ett enda krig som var möjligt i Europa. Storkriget mellan det sovjetiska väldet och den västliga alliansen. Och vår egen politik inriktades på att söka att skapa förutsättningar för att vi i en sådan konflikt skulle undvikas att dra in.

Om den politiken var realistisk eller ej kommer säkert att fortsätta att debatteras. Vi vet i dag att de konkreta bindningar som fanns västerut var av den arten att mycket av den tidens retorik om vår alliansfrihet och neutralitetssträvan måste ha framstått som påtagligt hycklande för dem som i såväl Washington som Moskva visste om sakernas verkliga tillstånd.

Den stora förändring som successivt skett i Europa efter Berlin-murens fall innebär att det enda krig som tidigare var möjligt nu plötsligt blivit snart sagt den enda konflikt som vi alldeles kan utesluta.

På samma sätt som den gamla säkerhetsordningen hade sina rötter kring Berlin, är jag övertygad om att den nya säkerhetsordningen i många avseenden kommer att ha det kring de lärdomar som konflikten i Bosnien kommit att ge oss.

Här konfronterades vi med en konflikt i den renationaliserade politikens kölvatten.

Med rötter i både fascism och kommunism steg en stark nynationalism fram, och ledde snart till konflikter som med sin brutalitet och sitt barbari igen fick oss att ställa frågan om hur tjock civilisationens fernissa på individer och samhällen egentligen är.

Konflikten kunde inte förhindras.

Under dessa år i början av 1990-talet var vi i en situation där den Europeiska Unionen saknade instrumenten och där NATO samtidigt saknade viljan. Och där det dessutom fanns djupgående motsättningar inom Europa och över Atlanten om hur en konflikt ingen egentligen hade räknat med eller planerat för skulle hanteras.

Det var inte bara konflikten som sådan som visade på renationaliseringens faror. På samma faror visade med stor tydlighet det internationella samfundets misslyckande med att förhindra dess utbrott eller att bringa den till ett snabbt slut.

Ingen makt var ensam stark nog att betvinga de krafter som kriget i och kring Bosnien hade utlöst. Förenta Nationernas trovärdighet kom att eroderas genom det allt större gapet mellan den upptrappade retoriken i New York och de allt bittrare realiteterna i de balkanska bergen. Det amerikanska politiska systemet inskränkte sig till starka moraliska ställningstaganden och lika stark beslutsamhet att inte bli konkret militärt engagerad på marken. Och mellan de olika huvudstäderna och fredsmäklarna utvecklades en närmast ändlös ström av fredsplaner, men utan att det under 1992, 1993, 1994 och en stor del av 1995 var möjligt att uppnå den tydliga enighet bakom dem som var en absolut förutsättning för att de skulle tas på allvar av alla de parter som hade intressen i denna konflikt.

När det så äntligen under hösten 1995 blev möjligt att tvinga fram en fred, var detta ett resultat av att de politiska motsättningarna i det internationella samfundet äntligen övervunnits, en realistisk och rak fredsplan kunde läggas fram, och samtidigt kunde det göras klart att omvärlden med omfattande militära och politiska resurser avsåg att engagera sig för att denna fredsplan också skulle komma att respekteras.

Sedan dess pågår dag efter dag arbetet i Bosnien med att steg för steg göra freden säkrare. Det är en illusion att tro att det är ett arbete som går lätt eller som kommer att kunna fullbordas snabbt.

Fredsavtalet handlar inte bara om att avsluta ett krig, utan också om att bygga

en gemensam stat och kanske t o m ett gemensamt samhälle i ett land där det vid fredsslutet fanns föga mer än ruiner och revanschism. Fredsavtalet om Bosnien är det ambitiösaste fredsavtal som den moderna historien - ja, kanske historien över huvud taget - känner.

I och kring Bosnien har vi sett hur det internationella samfundets olika instrument testats, använts och reformerats.

Vi har tydligt sett hur alliansen över Atlanten med USA är och kommer att förbli av central betydelse för varje form av mer avancerad krishantering på den europeiska kontinenten.

Men vi har samtidigt mycket tydligt sett att det ställs hårda krav på att bygga upp en reell gemensam europeisk utrikes- och säkerhetspolitik om vår europeiska roll inte skall begränsas till att bara betala för en politik som ytterst lagts fast i Washington.

Och vi har sett hur det nya Ryssland har både viljan och förmågan att vara en konstruktiv och viktig aktör i det nya säkerhets- och samarbetsmönster som håller på att växa fram.

Jag är övertygad om att den europeiska säkerhetens framtid ligger just i detta förhållande mellan USA, Europeiska Unionen och Ryssland. Och att utvecklingen av detta under det kommande decenniet i mycket hög grad kommer att avgöras av om den Europeiska Unionen lyckas att skaffa sig de nödvändiga instrumenten för en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik eller inte.

Och att detta också kommer att avgöra hur andra organisationer, såväl NATO som OSSE, kommer att fungera. Speciellt den senare är föga mer än en ram eller en kuliss för det agerande som Washington, Moskva eller andra försöker att få stöd för i varje givet läge

Det är svårt att förutse de olika situationer som vi kan komma att ställas inför i den europeiska säkerhetspolitiken under kommande år.

Inom det mer omedelbara europeiska området är jag dessvärre övertygad om att vi med nuvarande trender går mot en ny öppen konflikt i sydöstra Europa inom

två till tre år, med en successiv förskjutning av konflikten från nord till syd. Bosnien är stabiliserat, men områdena söder därom går dag för dag mot en allt djupare kris.

Inom det något vidare europeiska området går det inte att bortse från de risker för också våldsamma motsättningar som ligger i områdena bortom det Svarta eller t o m det Kaspiska Havet. Och här kommer vi förr eller senare mer tydligt att ställas inför frågan om vi bekvämt skall avse att säkerheten och stabiliteten här enbart ställer krav på ryska insatser, eller om vårt europeiska ansvar kräver mer handgripliga insatser även här.

Och till detta kommer, att vi successivt ser en vidgning av den säkerhetspolitiska hotbilden. Oavsett om vi talar om internationella miljökatastrofer eller de nya risker som kan ligga i IT-terror handlar det om hot som bara kan mötas med en förstärkt samverkan över gränserna.

Detta blir också allt tydligare när vi nu steg för steg blir allt mer medvetna om det mycket allvarliga hot som ligger i den möjliga spridningen av massförstörelsevapen - inte minst kemiska och biologiska sådana - och det i all synnerhet när denna förenas med de tydliga ambitioner att förvärva och bygga ballistiska medeldistansrobotar som vi nu ser i skuggstater i den europeiska närheten.

Det är lätt att se, att den nationella säkerhetspolitiken isolerad blir allt mindre verkningsfull, och att kraven på samverkan för att möta de nya osäkerheterna, de nya hoten och de nya utmaningarna blir allt tydligare och tydligare.

Det har Bosnien lärt oss. Och det är den slutsats som i dag måste dras av snart sagt varje försök att se in i framtidens kristallkula för att se de olika situationer som vi måste sträva efter att kunna bemästra.

Avnationaliseringen av säkerhetspolitiken i Europa är dock inte bara en fråga om att skapa en säkerhetspolitik med effektivitet.

Insikten om att det bara är i nära samverkan som vi har möjlighet att möta de nya situationer som vi kan komma att ställas inför, och att den isolerade

nationella politiken allt mer och mer håller på att förlora sina möjligheter.

Avnationaliseringen av säkerhetspolitiken i Europa är också en fråga om att bygga säkerhet.

Att inse, att det i morgon inte främst är genom avskräckning vid de nationella gränserna, utan genom integration över dessa gränser, som vi kan skapa bättre förutsättningar för fred. Att integration steg för steg håller på att ersätta avskräckning som kungsvägen för fred i Europa i dess helhet på det sätt som den genom den Europeiska Unionen under de senaste 40 åren gjort det i de västra delarna av vår kontinent.

Ofta ser man det stora som håller på att ske i de till synes små förändringarna.

När svenska soldater får NATO:s medalj för de insatser de gjort tillsammans med amerikanska och ryska kollegor i ett land nere på Balkan som de flesta för ett decennium sedan sannolikt inte hade hört namnet på.

När det nu i Stettin vid Östersjöns södra strand håller på att sättas upp en gemensam armékår där danska, tyska och polska förband inledningsvis kommer att stå under befäl av en dansk general.

När svenska kustartillerisoldater från Fårösund tillsammans med amerikanska marinkårssoldater och estniska värnpliktiga övar räddningstjänst på den gamla ryska och sovjetiska marinbasen vid Paldiski.

Ofta under de senaste åren har man fått nypa sig lätt i armen innan man åter kunnat konstatera att det som sker verkligen är sant.

Jag ser denna militära integration som utomordentligt viktig för framtiden. Att Europas arméer - alla! - allt mer ser det som sin uppgift att arbeta med varandra i stället för mot varandra. Att de som är klädda i annan uniform och talar annat språk naturligen ses som partners i gemensamma uppgifter i stället för som motståndare i konflikter mellan nationerna.

I detta ligger också för mig de viktigaste motiven för den utvidgning av NATO som nu kommer att ske i ett första steg, och i den utbyggnad också av de militära relationerna mellan NATO och Ryssland som jag hoppas att det skall

vara möjligt att utveckla ytterligare.

Den motiveras inte främst av att det finns säkerhetshot mot dessa stater i dag, även om den förvisso har sin betydelse när det gäller att ge dessa stater den känsla av säkerhet inför en osäker framtid som inte minst deras historia lätt leder till.

Utvidgningen måste, enligt min mening, motiveras främst genom att den militära integrationen mellan Europas arméer och militära struktur är stabilitetsskapande i sig självt inför en morgondag där frestelsen till renationalisering av politik och konflikter ständigt kommer att finnas.

På samma sätt som den ekonomiska och politiska integrationen bidrar till stabilitet, och minskar utrymmet för de krafter som en dag kanske vill konfrontationen, gäller alldeles självklart samma sak när det gäller den militära integrationen. Och eftersom det är den militära makten som är krigets främsta instrument är det kanske där som integrationen är som allra viktigast.

Det finns all anledning att hoppas att denna process kommer att fortsätta. Inom NATO har under de senaste åren skett en betydelsefull förändring genom att det inte längre finns några nationella armékåror, utan enbart multinationella sådana, med intressanta exempel på att integrationen också förs ned på lägre nivåer.

Och till detta har också en rad andra initiativ bidragit. Den fransk-tyska brigaden liksom den sk Eurokåren är viktiga exempel. Och för vår egen del har vi anledning att peka på både den tradition som etablerades med den första gemensamma nordiska bataljonen i Makedonien och som nu fullföljs genom den nordisk-polska brigaden i Bosnien och på de insatser vi gjort för den gemensamma baltiska fredsbevarande bataljonen.

De tre stora uppgifterna när det gäller den säkerhetsstruktur som nu måste bli tydligare är den europeiska identiteten, relationen över Atlanten och relationen till Ryssland och dess stora samhällsomvandling. Och avgörande blir den Europeiska Unionens möjligheter att gå vidare med sitt arbete.

I Amsterdam togs steg i rätt riktning. Till det bidrog också det förslag som presenterats gemensamt av de svenska och de finska regeringarna. Den

gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken får nu en fastare förankring och ledning i ministerrådet. Möjligheten till olika militära insatser genom Västunionen byggs ut. En större omorganisation av kommissionen i samband med skiftet år 2000 förbereds. Stegen är vart och ett för sig små, men leder alla åt rätt håll, och kan tillsammans visa sig betydelsefulla.

Avgörande är att den Europeiska Unionen skaffar sig förmågan att agera med kraft och konsekvens i de olika utrikes- och säkerhetspolitiska situationer vi kan komma att ställas inför. Europa får inte bara bli en kakafoni av irrelevanta nationella uttalanden i förening med ett ändlöst sammanträdesmaskineri i Bryssel. Europa måste ha en röst och det måste ha en arm beredd till handling. Endast så kan Europa bli den partner som behövs i det viktiga samarbetet över Atlanten och endast så kan samarbetet med Ryssland på sikt ställas på mer jämbördig fot.

Gårdagens farhågor för ett USA som drar sig tillbaka i isolationism tror jag nog att vi i dag kan avskriva. Den amerikanska allmänhetens engagemang för avlägsna konflikter må vara ringa, men det politiska systemets engagemang finns oförändrat, viljan till ledarskap finns hos alla och därtill kommer en känsla av att positionen som enda kvarstående supermakt är en position som förpliktar.

Så är det också. Den amerikanska makten dominerar allt mer.

Det gäller tydligt på det ekonomiska området genom den kraftfulla förnyelse som landets ekonomi sett under det senaste decenniet. Den amerikanska kombinerade finansiella och politiska styrkan demonstreras nu på nytt i hanteringen av de asiatiska kriserna.

Men det gäller också på det militära området. Trots mycket betydande neddragningar är den amerikanska försvarsbudgeten i dag lika stor som de sex därefter kommande nationernas satsningar tagna tillsammans. Och när det gäller skiftet över till vad som brukar kallas den femte generationen av militär teknologi är det alldeles tydligt att gapet mellan USA och dess viktigaste allierade nu snabbt håller på att öka.

Och det gäller också på det politiska området. USA är i dag den enda makten i världen med ett globalt perspektiv och en global dimension på sin politik.

Men vi européer kan inte låta USA ensamt ta ansvaret för freds- och säkerhetshandlingen i Europa eller dess närområde. Det skulle innebära att vi skulle devalvera oss själva, samtidigt som vi skulle riskera att överbelasta det amerikanska systemet. Och vi kan heller inte låta USA stå ensam utan partner i dialogen om viktiga globala hot och utmaningar.

Europa kan bättre. På det handelspolitiska området, där tullunionen medför att den Europeiska Unionen uppträder som en, är Europa en kraft och en partner att räkna med i världen i dess helhet. Vi borde kunna åstadkomma mer av detta också på andra områden. Det är en förutsättning inte minst för att relationen till USA inte skall utvecklas på ett sätt vi inte borde vilja och USA i längden inte kommer att klara.

Relationen till Ryssland förblir alldeles självklart av central betydelse. Inte minst gäller det i vår del av Europa och världen.

Den ryska samhällsomvandling som inleddes med den andra ryska revolutionen kommer att ta tid och kommer knappast att bli en rätlinjig process. Ser vi bakåt på de senaste åren finns det dock all anledning att konstatera att dysterkvistarna fått fel, och att utvecklingen inneburit långt fler positiva än negativa överraskningar.

I detta ligger ingen garanti för framtiden. Men jag tror att vi har anledning att utgå från att detta Ryssland inte kommer att vara en expansiv makt under den tid vi har möjlighet att överblicka. Den borde ha intresse av ett status quo och samarbete i väster för att kunna hantera den allt tydligare oron i söder och de gradvis allt tydligare effekterna av den stigande kinesiska makten i öster.

Dess militära apparat befinner sig till stora delar i förfall. Och det kommer att ta avsevärd tid innan också en kraftfull militärreform förmår att skapa den moderna försvarsmakt som Ryssland förvisso behöver.

Men i det något längre perspektivet har vi anledning att konstatera att en militär satsning på 3,5 % av BNP - vilket är det mål man satt - i förening med starka militära traditioner och en imponerande färdighet när det gäller utvalda militära spetsteknologier kommer att göra detta Ryssland till den fortsatt dominerande militära makten på den euroasiatiska kontinenten.

Vår egen utveckling är och kan bara vara en del av detta större sammanhang. Och vi har ju under det senaste decenniet också sett, hur vår utrikes- och säkerhetspolitik i övrigt successivt förändrats i takt med att omvärlden förändras. Så skall och måste det vara, och det torde knappast finnas någon som, kategoriska deklamationer till trots, tror att denna utveckling upphört just den dag som i dag är.

När jag talade här för tre år sedan hade vi just drabbats av ett återfall i gammalt tänkande av olika slag. Åter talades det om en oförändrad neutralitetspolitik, om att det var farligt att säga att vi inte skulle stå likgiltiga inför hot mot de baltiska staternas självständighet, om att det fanns en möjlighet också till neutralitet i konflikter som berörde den Europeiska Unionen och om att ett närmare samarbete med NATO i olika frågor var en omöjlighet.

Men den återställarfasen blev - tack och lov - ganska kort. Den förvirring den skapade var inte mer än tillfällig. Sedan dess har det varit tydligt att vår säkerhetspolitik - ibland lite trevande, och inte sällan med överdriven försiktighet - fortsatt på den successiva europeiska förnyelsens väg. Diskussionen rör nu mera takten i förändringen än nödvändigheten av förändring i sig.

Om jag försöker att se framåt, är det tydligt att vi behöver fortsätta förnyelsen längs ett antal olika riktningar.

Det gäller för det första vårt arbete med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken inom den Europeiska Unionen. Dessvärre kommer våra möjligheter till inflytande att påverkas negativt av vårt agerande på andra områden, men det är detta till trots viktigt att vi är beredda att konstruktivt arbeta för att på olika sätt stärka den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Vi måste vara den konstruktive snarare än den motvillige europén. Men dessvärre är det fortfarande som den motvillige europén som vi uppfattas i en lång rad olika frågor. Och därmed riskerar vi att minska vårt inflytande även i de frågor som vi annars själva tycker att vi bidrager till att sätta högt upp på dagordningen.

Att stärka den Europeiska Unionen är att stärka den enstaka viktigaste fredsfaktorn i Europa under kommande decennier. Och det gäller också i vår egen del av Europa. Arbetet med den sk nordliga dimensionen av det europeiska samarbetet har vi all anledning att ge stor vikt, liksom självfallet hjälpen till och stödet för Estlands, Lettlands och Litauens successiva väg in i medlemskapet.

Det gäller för det andra utformningen av den konkreta försvarspolitiken och dess roll i den samlade säkerhetspolitiken.

I dag är det svårt att se att Sverige har någon långsiktig och genomtänkt försvarsfilosofi och försvarspolitik. Ambitionen att själv kunna försvara det egna landet mot ett hot mot dess självständighet - det som under mycket lång tid varit kärnan i vår politik - har de facto övergetts, men utan att ersättas av någonting annat.

Nödortfigt upprätthålles en brygga mellan realitet och retorik genom den sk anpassningsdoktrinen. Men den bryggan är - som alla vet - helt fiktiv.

Och därmed är realiteten att vi övergett en försvarsdoktrin, fast förankrad i den säkerhetspolitik som då gällde, utan att ha haft viljan eller förmågan att skaffa oss en annan, förankrad i den säkerhetspolitik som kommer att gälla.

I någon utsträckning är detta ofrånkomligt. Vi befinner oss mitt uppe i ett säkerhetspolitiskt övergångsskede - globalt, europeiskt, nationellt - och det är i sig inte märkligt att det tar sin tid. Vår osäkerhet i dessa hänseenden är inte nödvändigtvis större än den osäkerhet som finns i andra länder.

Men det viktiga är att vi inser och erkänner att det är på detta sätt som det förhåller sig. Att proklamera att föga förändrats hitintills och att absolut ingenting kommer att förändras framöver är vare sig klokt eller trovärdigt.

Vi måste med öppna ögon se det vi lämnat bakom oss, inse det övergångsskede vi befinner oss i och öppet diskutera de alternativ som kan komma att ligga framför oss.

Därmed är vi, för det tredje, inne på den svenska säkerhetspolitikens osäkra

position i gråzonen mellan alliansfrihet och alliansanslutning.

Förr framställdes saken ofta som om det fanns en brandvägg mellan alliansfriheten och alliansanslutningen. Det ena var svart och det andra var vitt och däremellan fanns intet.

Och det hade sina grunder. Det fick icke, genom någon form av bindning, uppstå någon form av misstanke om att Sverige i ett konfliktläge som berörde vårt närområde skulle undgå att agera helt och fullt enligt den folkrättsliga neutralitetens principer. Friheten från varje form av allians eller bindning var en förutsättning för att neutraliteten över huvud taget skulle vara möjlig, enligt den då gällande doktrinen.

Men denna position har vi för länge sedan övergivit. Medlemskapet i den Europeiska Unionen innebar att vi gick in i en gemenskap som också är en säkerhetsgemenskap. Att denna omfattar också Finland och att vi vill att den skall omfatta även de tre baltiska staterna har sin särskilda säkerhetspolitiska betydelse.

Och därmed har vi de facto lämnat den funktion som alliansfriheten skulle ha bakom oss. Den var ett medel för ett mål. Nu är målet inte självklart, och medlet icke längre existerande.

Alliansfriheten har, ty den gav oss en frihet vi annars inte skulle ha haft, gradvis blivit en allianslöshet. Den ger oss knappast längre friheten, men den kan allt tydligare komma att begränsa våra möjligheter såväl att medverka i det vidare europeiska säkerhetsarbetet som att kunna möta situationer i vår egen del av Europa som skulle kunna utvecklas till hot också mot vår egen säkerhet.

Beslut om Sveriges medlemskap i NATO står förvisso inte på den omedelbara dagordningen. Det kommer att ta sin tid innan NATO självt kommer att vara moget att diskutera en andra eller en tredje våg av utvidgning, liksom att genomföra den ytterligare reformering av organisationen som behövs. Det kommer att ta tid för samarbetet mellan Ryssland och NATO att utvecklas på det sätt vi hoppas. Det kommer att ta tid att skapa de nationella och nordiska förutsättningar som skulle krävas för ett sådant steg.

Men den nationella diskussionens dörrar måste öppnas för den möjlighet som

alla de steg som tagits och tas nu så tydligt pekar mot som en möjlighet.

Jag har svårt att se annat än att skälen för att allianslösheten skulle bytas mot full medverkan i alla de europeiska freds- och säkerhetsstrukturerna håller på att växa sig allt starkare, samtidigt som så gott som alla de skäl som tidigare fanns mot ett sådant steg har försvunnit genom de förändringar i utrikes- och försvarspolitik som de facto redan är gjorda.

Det är tydligt, att vi nu är beredda att ge vårt bidrag - politiskt, ekonomiskt, militärt - till fredsoperationer i Europas olika delar. Vårt bidrag till den NATO-ledda styrkan i Bosnien har berett väg för en ny inriktning i detta avseende.

Och alla är ense om att förberedelser för och konkret deltagande i denna typ av operationer kommer att bli en allt viktigare uppgift för vårt försvar under kommande år.

Detta kommer att ställa allt högre och delvis annorlunda krav på vårt militära försvar under kommande år.

Inte minst viktigt är att säkerställa den s k interoperabilitet som detta kräver. Vi bör ställa kravet att alla viktiga delar av vårt försvar har förmågan till full interoperabilitet med motsvarande stridskrafter från andra länder i olika former av multinationella operationer.

Det är självfallet inte möjligt att begränsa tanken på multinationella operationer enbart till andra delar av Europa. De insatser vi är beredda att göra multinationellt i andra delar av Europa har vi självfallet ett intresse av att det skapas förutsättningar för att de skall kunna genomföras också i vår egen del av Europa. På det sättet skapar vi bättre förutsättningar för säkerheten och stabiliteten i vår egen del av Europa.

Hot mot vårt land kan knappast uppkomma utan att andra länder eller områden berörts tidigare. Och gradvis är vi på väg in i en situation där det ter sig mycket svårt att tänka sig hot mot Sverige som inte föregåtts av kriser också i vårt närområde som vi inte skulle ha sett skäl till multinationella insatser för att förebygga, dämpa eller kontrollera. Och där Sveriges aktiva medverkan i olika former mycket väl kan vara en förutsättning för att dessa operationer skall vara framgångsrika.

I lägen som dessa blir det en belastning för vårt land att inte fullt ut kunna medverka i beslutsprocessen i alla de olika organ som är av betydelse, liksom det riskerar att bli en belastning att de förberedelser för multinationella freds- och säkerhetsoperationer som vi är beredda att delta i för varje annat land i Europa inte har kunnat företas för vårt eget land. Och dessa belastningar eller begränsningar motsvaras inte av några motsvarande fördelar som utanförskapet ger.

Resterna av det som en gång var har då blivit ett hinder för det som kan komma.

Denna nya verklighet för vår säkerhetspolitik tränger sig tydligt på. Inom ramen för den pågående perspektivplaneringen konstateras bl a att det finns ett mycket nära samspel mellan uppgiften att delta i internationella insatser i vårt eget närområde och uppgiften att hävda vår territoriella integritet.

För mig är det uppenbart att vi måste få en bred nationell och nordisk debatt om vägarna framåt. Där frågan om medlemskap i NATO inte kräver omedelbart beslut, men där vi tydligt måste se att de steg vi nu tar har en logisk fortsättning som vi inte har anledning att förtränga.

Skulle vi komma fram att detta steg skall tas under åren på andra sidan år 2000, så skulle det steget innebära att också Sverige helt och fullt sökte medverka i den säkerhetspolitikens avnationalisering och europeisering som, enligt min mening, är kungsvägen till stabilitet och fred i vår del av världen.

Det skulle innebära att det ställdes nya, och alls icke små, krav på vårt militära försvar att klara starkt utvidgade internationella uppgifter, samtidigt som primäransvaret för värnet av territoriet skulle kvarstå.

Och det skulle innebära möjligheter också till en förstärkning av samarbete i Nordeuropa. Med våra nordiska grannländer, inte minst Finland. Med de tre baltiska staterna. Och med såväl Ryssland som länder som USA och Storbritannien i den utsträckning de har kraften att engagera sig också i Östersjö-området och nordvästra Europa.

De tre år som gått sedan jag talade här senast har inneburit förändringar.

I det fortfarande så förstörda Vukovar har två år av FN-administration nu efterträtts av kroatiskt styre, men med alla frågetecknen om möjligheter för serber och kroater att fredligt leva tillsammans kvar. I det sönderskjutna Groznyj råder en sällsam fred, där den ryska makten de facto har trängts bort, och där regionen i dess helhet är spänd och osäker.

Men Sarajevo är icke längre en stad under beskjutning och belägring. Sakta växer sig fredens krafter allt starkare som ett resultat av en unik politisk och militär fredsoperation.

Det var i Sarajevo som den gamla europeiska ordningen bröt samman med skotten den 28 juni 1914. En värld sattes i brand. Ett århundrade av diktatur, förtryck, mord och fördrivningar fick sin början. Av murar och taggtråd. Koncentrationsläger och massgravar.

Först nu - när detta brutala europeiska århundrade går mot sitt slut - har den nya erfarenheten från Sarajevo skapat möjligheten att bygga en ordning för gemensam säkerhet grundad på gemensamma värderingar i Europa i dess helhet.

I det arbetet bör Sverige alldeles självklart vara en så aktiv och konstruktiv och fullvärdig kraft som det bara är möjligt. För Europas skull. Men också för vår egen nationella säkerhet.

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/carl-bildt-anforande-infor-folk-och-forsvars-rikskonferens-1998>